

Evaluering og erfaringer fra undervisvurdering uten tallkarakter i fremmedspråk vg1

FYV 2015/16:

De fleste vil være enig at det er mest hensiktsmessig for en elev å ha indre motivasjon for skolearbeid og læring. At eleven har lyst til å lære er antageligvis et godt utgangspunkt for undervisning.

Gjennom å gi elevene tilbake-/framovermeldinger som fokuserer på elevens mestring i forhold til målene, har vi dette og foregående skoleår sett en økt motivasjon. Gjennom at vi anerkjenner hva de mestrer samtidig som vi gir tips til hvordan eleven kan arbeide videre for å øke kompetansen, føler vi at eleven har opplevd både at læreren ser det de har fått til samtidig som de har fått konkrete beskjeder og dermed mulighet til å øke læringen.

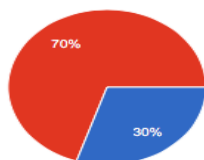
Positive erfaringer, skoleåret 2015/2016:

- Elevene synes i en større grad å lese/oppfatte tilbakemeldinger de får. Mange lærere har erfaring med at elevene ser på karakteren, og velger å ikke bruke noe tid på lærerens tilbakemelding. Vår erfaring er at dette har endret seg til det bedre.
- Vi opplever at elever som har god innsats og relativt lavt faglig nivå opplever mer mestring når de får en tilbakemelding uten karakter. De unngår å bli rangert mot de andre i klassen og å få en ny bekreftelse fra læreren på at de har lavt faglig nivå. Disse elevene har ut fra vår erfaring økt arbeidsinnsats og motivasjon uten karaktervurdering.
- Elever som opplever press for å prestere (fra seg selv, foresatte, andre elever) kan føle mindre press. Når man sjeldnere blir rangert med karakter kan slike elever oppleve at de kan senke skuldrene og senke presset på seg selv, noe som ofte kan føre til bedre kvalitet på arbeidet.
- Elever etterspør i større grad hva de kan gjøre for å øke kompetansen sin i fagene. Flere elever som presterer på høyt nivå tar til seg tilbakemeldingene for å bedre arbeidene sine, enn når de får karaktervurdering sammen med tilbakemeldingene.
- Tilbakemeldingene vi gir elevene har fått bedre kvalitet. Dette tvinger seg frem hvis man skal gi elevene tilfredsstillende tilbakemelding, og kunne bruke denne som

dokumentasjon. Å ha fokus på å endre praksis har i seg selv vært utviklende for vår egen vurderingspraksis.

Nedenfor følger et utdrag fra en undersøkelse gjort i en av fremmedspråkklassene, vår 2016:

Vil du ha tallkarakter i semesteret som kommer?

Ja	3	30 %
Nei	7	70 %

- *“Nei fordi da slipper man å tenke prestasjon hele tiden, og man kan istedenfor tenke på å lære.”*
- *“Fordi da jobber man mer med tilbakemeldingen”*
- *“Mer motiverende, jobber mer med tilbakemeldingene”*
- *“Fordi da slipper man å tenke på karakterer hele tiden, og heller tenke på at man skal forbedre seg i faget”*
- *“Det er litt mindre press”*

Tilbakemeldingene og prosentfordelingen er tilnærmedesvis lik i samtlige av fremmedspråkklassene på vg1.

Her følger et utdrag fra [bloggen](#) til Kjell Evensen som har vært nyttig for oss i vårt arbeid med vurdering uten tallkarakter.

Vi skiller tradisjonelt mellom to typer motivasjon; indre og ytre. Indre motivasjon handler om å være motivert av aktiviteten i seg selv, og om å ha et ønske om å lære. Ytre motivasjon handler om å være motivert av en belønning, andres forventninger, rangering i forhold til andre eller straff.

I vurderingsdiskusjonen skiller vi mellom formativ og summativ vurdering. Med formativ vurdering menes vurdering som en del av læreprosessen, der vurderingen er med på å øke læringen. All vurdering frem til en sluttvurdering skal være formativ («vurdering for læring»).

Summativ vurdering/sluttvurdering kan beskrives som det som oppsummerer hvor langt man har kommet – typisk eksamens- eller standpunktkarakter («vurdering av læring»). Summativ vurdering har som mål å vurdere resultatet av opplæringen. (Slemmen 2010).

Når vi snakker om vurdering for læring/undervisvurdering/formativ vurdering, må man altså ha i tankene hvordan denne vurderingen skal føre til at eleven skal lære mer. Dette legger også føringer for hvordan undervisningen kan foregå.

Et argument mot karaktervurdering i undervisvurderingen er at elever som opplever å få svake karakterer (enten i sammenligning med andre, eller etter egne forventninger), sjelden vil få en motivasjon for å forbedre prestasjonene sine. De vil også bli negativt innstilt til å ta inn over seg tilbake-/fremovermeldingene når de først har fått en karakter som ikke er tilfredsstillende (Hartberg, Dobson og Gran (2012)).

Et annet argument mot karaktervurdering er at dette er med på å skape en ytre motivasjon. Eleven vil i større grad arbeide for å oppnå en karakter, og kan derfor risikere å bli mer opptatt av karakteren enn hva man skal lære. Elever kan også få økt oppmerksomhet rundt rangering i klassen. Dette vil føre til at mange elever vil føle at de ikke mestrer hvis de ikke oppnår tilfredsstillende karakterer.

Et siste argument mot karaktervurdering er at elever som presterer relativt lavt, ofte vil få en bekreftelse på at det nettopp er det de gjør. Å stadig bli minnet på og ha fokus på hva man ikke mestrer, kan føre til lavere motivasjon for læring. Samtidig kan man tenke seg at en elev som presterer på lavt nivå i en periode har hatt meget god arbeidsinnsats og motivasjon for læring som får tilbake en lav karakter. Vil denne eleven få økt motivasjon for å jobbe videre med skolefagene av å få en karakter, eller anerkjennelse fra læreren på hva eleven mestrer?

Et argument for karaktervurdering er at karakterer gir eleven bekreftelse på hvilket nivå man presterer på. Mange karakterer vil gi eleven større grunnlag for å vurdere hvilket nivå man ligger på. Så kan man spørre seg om dette er noe man ønsker fokus på, og om det har noen effekt på elevens videre læring. For elever med stor grad av ytre motivasjon vil det kanskje kunne øke motivasjonen for læring. Forskere hevder dog at ytre motivasjon ikke påvirker prestasjonsnivået («Karakterer gir umotiverte barn» – artikkel på forskning.no 25.98.2011).

Ut fra teoriene om «vurdering for læring», hva som motiverer elever og hva som synes å gi effekt som tilbake-/fremovermelding til elevene tror vi det er hensiktsmessig å tone ned karakterfokuset i undervisvurderingen. For noen lærere kan det bety å fjerne karakterene, mens for andre kan det bety å vurdere når og hvordan man skal gi elevene karaktervurderingen slik at de lærer best mulig.

Det er vanskelig å gi fasitsvar, men ut fra erfaringer de siste to skoleårene (FYV, fremmedspråk, vg1 2014/15 – 2015/16) og forskningslitteratur fra de siste årene ønsker vi å opprettholde undervisvurdering uten tallkarakter i fremmedspråk også for skoleåret 2016/17. Elevene vil få en halvårsvurdering både med og uten karakter hvert halvår.

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2009-07-01-964> I videregående opplæring skal halvårsvurdering gjennomføres midt i opplæringsperioden på kvart årstrinn. I fellesfag, jf. § 3-45, skal elevene også ha halvårsvurdering med karakter på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avslutta, jf. læreplanverket.

På vegne av Fremmedspråk, FYV
26.mai 2016

Kari Margrethe Erstad

Anita Hopland